اندیشکده راهبردی تبیین
مجموعه مقالات ـ ۶ دی ماه ۱۳۹۵

آیا اوباما همچنان از جدی‌ترین حامیان رژیم صهیونیستی است؟

بسم الله الرحمن الرحیم

مجموعه‌مقالات

آیا اوباما همچنان از جدی‌ترین حامیان رژیم صهیونیستی است؟

کاری از اندیشکده راهبردی تبیین

وبسایت اندیشکده : www.Tabyincenter.ir

نشانی :

تهران، خیابان پاسداران، چهارراه فرمانیه، خیابان شهید آیت‌الله نمر (بوستان سابق)، خیابان نسترن، پلاک ۳۲

کد پستی : ۱۵۸۵۶۸۶۷۱۱

تلفن : ۲۶۱۵۳۳۲۹

نمابر : ۲۶۱۵۳۲۳۹

فهرست

مقدمه/۲
۱-مفاد قطعنامه/۴
۳-اوباما و وتو نکردن قطعنامه/۶
۴-جمع‌بندی/۸
منابع/۹

مقدمه

سوم دی ۱۳۹۵ (۲۳ دسامبر ۲۰۱۶) قطعنامه‌ای علیه شهرک سازی‌های رژیم صهیونیستی در شورای امنیت سازمان ملل با رأی ممتنع آمریکا و ۱۴ رأی مثبت دیگر اعضای این شورا به تصویب رسید. پیش‌نویس این قطعنامه از سوی مصر یکی از اعضای غیر دائم شورا ارائه شد اما تنها ساعاتی قبل از رأی گیری پس از تماس ترامپ با سیسی، مصر از ارائه این طرح برای رأی گیری عقب نشینی کرد.

پس از عقب نشینی مصر، ۴ کشور نیوزلند، ونزوئلا، مالزی و سنگال از اعضای غیر دائم، خواستار رأی گیری پیش نویس قطعنامه شدند. اقدامی که در تاریخ به اسم ۴ کشوری ثبت شد که پس از عقب نشینی و تسلیم شدن سیسی در مقابل فشار صهیونیست‌ها، حمایت واقعی خود را از فلسطین نشان دداند.

دولت مصر پس از تماس تلفنی ترامپ، عقب نشینی خود را در بیانیه‌ای این گونه توجیه نمود: «این تماس تلفنی درباره پیش‌نویس قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل حول توقف فوری شهرک‌سازی‌های اسرائیل بود. دو نفر توافق کردند تا به دولت جدید آمریکا فرصتی داده شود تا به‌صورت جامع با تمامی ابعاد آرمان فلسطینیان جهت رسیدن به راهکاری فراگیر تعامل کند.» [۱] هم‌چنین نماینده مصر در سازمان ملل پس از ارائه دوباره پیش نویس در سخنانی تأکید کرد که چهار کشور ارائه کننده پیش‌نویس قطعنامه محکومیت شهرک سازی، با این اقدام خود مانع مشارکت طرف‌های مختلف برای حل مسئله فلسطین می‌شوند.

تصویب قطعنامه واکنش‌های گوناگونی داشت. حماس با انتشار بیانیه‌ای تصویب این قطعنامه در شورای امنیت را تحولی بزرگ در موضع جامعه بین‌المللی در مسیر حمایت از مسئله فلسطین دانست و خواستار حمایت هرچه بیشتر از مسئله فلسطین و تلاش برای پایان اشغال فلسطین شد.[۲] این بیانیه در حالی صادر شد که در برخی مفاد قطعنامه، تلویحاً عملیات‌های شهادت طلبانه و مقاومت نوار غزه را اقداماتی تروریستی نامیده است.

شدیدترین واکنش را نتانیاهو و کابینه وی به تصویب قطعنامه داشتند. دفتر نتانیاهو در بیانیه‌ای شدیداللحن علیه آمریکا تصریح کرد: «اسرائیل هرگز به مفاد این قطعنامه پایبند نخواهد بود. ما برای خنثی کردن این قطعنامه به کمک‌های متحدانمان و دونالد ترامپ رئیس‌جمهور جدید آمریکا امید بسته‌ایم. آمریکا نتوانست از اسرائیل در برابر این تبانی محافظت کند، بلکه حتی در پشت پرده با آن همدستی کرد»[۳]

نتانیاهو در اقدامی انتقام‌جویانه که نشان از عصبانیت وی از شکستی دیگر در عرصه دیپلماسی بود، دستور توقف کمک‌های مالی رژیم صهیونیستی به نهادهای سازمان ملل را صادر کرد.

اندیشکده راهبردی تبیین

۱-مفاد قطعنامه

۱-۱-تأکید بر تشکیل دولت فلسطینی به پایتختی قدس شرقی

مفاد قطعنامه نشان می‌دهد که این قطعنامه بر تشکیل دو دولت بر محوریت تشکیل دولت فلسطینی به مرکزیت قدس شرقی تمرکز دارد. در بند نخست قطعنامه آمده است: «بار دیگر تأکید می‌شود که شهرک‌های اسرائیلی در اراضی اشغالی سال ۱۹۶۷ از جمله قدس شرقی به‌موجب حقوق بین‌الملل کاملاً غیرقانونی و مانعی اساسی بر سر راه تحقق راهکار تشکیل دو کشور و تحقق صلحی عادلانه و دائمی خواهد بود.» [۴]

۱-۲-تأکید بر طرح‌های صلح عربی و طرح صلح فرانسه

از دیگر نکات مهم در قطعنامه، سخن گفتن از طرح صلح عربی و حمایت از تلاش و ابتکارهای طرح صلح فرانسه، کمیته چهارجانبه و هم‌چنین نقش‌آفرینی مصری‌ها و روس‌هاست. لذا شاید بتوان گفت از منظر حقوقی فرانسوی‌ها به یکی از اهداف خود یعنی مطرح کردن و تصویب طرح صلح خود در شورای امنیت، رسیده‌اند. [۵]

در این راستا در بند نهم طرح به‌صراحت آمده است: «در همین راستا (تحقق صلح) به تشدید و تسریع تلاش‌های دیپلماتیک بین‌المللی و منطقه‌ای به‌منظور پایان فوری و بدون تأخیر اشغالگری اسرائیل بر اراضی اشغالی سال ۱۹۶۷ و تحقق صلح همه‌جانبه و عادلانه در خاورمیانه بر اساس قطعنامه‌های ذی‌ربط سازمان ملل، توافق‌نامه‌های مرجع مادرید، از جمله اصل سرزمین در مقابل صلح، طرح صلح عربی و نقشه‌راه کمیته چهارجانبه بین‌المللی ترغیب می‌کند و در همین راستا بر اهمیت تلاش‌های صورت گرفته برای پیشبرد طرح صلح عربی، ابتکار فرانسه برای برگزاری اجلاس بین‌المللی صلح، تلاش‌های کمیته چهارجانبه و همچنین تلاش‌ها و اقدامات فدراسیون روسیه و مصر تأکید می‌کند.» [۶]

۲-اوباما و دفاع از صهیونیسم

یکی از چالشی و پر بحث‌ترین موضوعات حول این قطعنامه، عملکرد اوباماست. اوباما همواره با نتانیاهو بر سر مسائل گوناگون، اختلاف نظر و تنش داشته است. تنش‌هایی که به باور بسیاری از مخالفان داخلی نتانیاهو، ناشی از نوع رفتار و تقابل علنی نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی در مقابل اوباماست. اظهارات نتانیاهو علیه اوباما، موضع گیرهای علنی برای برهم زدن برجام، سخنرانی در کنگره آمریکا و... بخشی از موارد مورد ادعای مخالفان نتانیاهوست.

اما در خصوص قطعنامه و دفاع از رژیم صهیونیستی در مجامع بین المللی باید گفت، اوباما در هشت سال ریاست جمهوری خود اجازه تصویب هیچ قطعنامه‌ای علیه رژیم نداده بود و از این منظر رکورددار و بی‌نظیر بود؛ اما وی در روزهای پایانی دوران ریاست جمهوری‌اش قطعنامه‌ای را وتو نکرد که بسیار حائز اهمیت است.

روزنامه نیویورک‌تایمز در گزارشی در ابتدای سال ۹۵، به میزان تعهد اوباما به رژیم صهیونیستی و صهیونیسم پاسخی قاطع و مستند می‌دهد. در این گزارش تصریح شده است: «طی هفت سال گذشته، آقای اوباما اجازه تصویب هیچ قطعنامه شورای امنیت که منتقد اسرائیل باشد را نداده است؛ اما بررسی دقیق سوابق تاریخی نشان می‌دهد که از سال ۱۹۶۷، تک تک روسای جمهور آمریکا، اجازه تصویب قطعنامه‌هایی را داده- و یا حتی از طرف آمریکا به آن رأی مثبت داده- که اسرائیل را به انجام اقدامات و سیاست‌هایی در طرفداری از فلسطینی‌ها یا سایر همسایه‌های عرب، موظف می کنند» [۷]

در ۵ دهه گذشته، تک تک رياست جمهوران آمریکا، اجازه تصویب شدن یا رأی مثبت دادن به قطعنامه‌های شورای امنیت علیه رژیم صهیونیستی را داده‌اند و اوباما فرصت استثنا شدن در این امر را از دست داد. هرچند وی اکنون هم با تصویب شدن تنها یک قطعنامه علیه تل‌آویو در دوران ریاست جمهوری‌اش، از این حیث رکورددار است.

تعداد قطعنامه‌های تصویب شده علیه رژیم صهیونیستی (وتو نکردن یا رأی مثبت دادن آمریکا) در دوران برخی رئیس‌جمهوران مشهور آمریکا عبارت‌اند از: ریگان ۲۱، بوش پدر ۹، بوش پسر ۶، بیل کلینتون ۳ و اوباما یک مورد. لذا می‌توان اوباما را (تنها با تصویب یک قطعنامه در دورانش) نسبت به دیگر رئیس‌جمهوران آمریکا، جدی‌ترین حامی صهیونیسم دانست. هرچند این قطعنامه در میدان عمل تأثیر چندانی ندارد، اما از منظر حقوقی، سیاسی و رسانه‌ای سندی محکم برای محکومیت رژیم صهیونیستی است.

۳-اوباما و وتو نکردن قطعنامه

۳-۱-شهرک سازی، راهبرد اصلی مخالفان دو دولت

اوباما و جان کری بارها از شهرک سازی‌ها انتقاد نموده و خواهان حرکت مسئولین رژیم صهیونیستی به‌سوی تحقق دو دولت بوده‌اند. شاید بتوان گفت یکی از اصلی‌ترین دلایل عدم وتو این قطعنامه از سوی دولت اوباما، فشار به نتانیاهو و طیف راست‌گرای رژیم در خصوص سرعت شهرک سازی‌ها و دور شدن از طرح دو دولت است.

بسیاری از آمریکایی‌ها چون دموکرات‌ها و تقریباً تمام رئیس‌جمهوران آمریکا، معتقدند راه حل نجات مسئله فلسطین و آنچه به سود صهیونیست‌هاست، پیگیری طرح دو دولت است. موافقان دو دولت دلایل زیادی دارند. شیمون پرز یکی از موافقان حرکت به‌سوی دو دولت معتقد است: «بهتر است در بخشی از این سرزمین یک کشور یهود داشته باشیم تا اینکه کل این سرزمین را بدون یک کشور یهود در اختیار داشته باشیم. اسرائیل باید به خاطر خودش راه‌حل دو کشوری را اجرا کند چرا که اگر قرار باشد اکثریتمان را از دست بدهیم، همانند امروز که با یکدیگر از نظر تعداد برابر هستیم، نمی‌توانیم به‌عنوان یک کشور یهود یا یک کشور دموکراتیک باقی بمانیم. این مهم‌ترین مسئله است و متأسفم که دولت تل‌آویو برعکس آن را انجام می‌دهد. [۸]»

با این حال در هشت سال دولت دموکرات‌ها، هیچ اقدام عملی برای توقف روند شهرک سازی‌ها انجام نگرفت. رژیم صهیونیستی به دنبال آن است که با تداوم شهرک سازی‌ها علناً تحقق دولت فلسطینی در سرزمین‌های اشغالی غیرممکن شود. آمار به‌خوبی اثبات می کند دولت نتانیاهو طی دو سال گذشته شهرک‌سازی‌ها را به‌شدت افزایش داده است.[۹] شهرک‌سازی در قدس و جولان اشغالی از چالشی‌ترین تصمیمات دولت نتانیاهو طی یک سال گذشته بوده است. طی یک سال گذشته بودجه شهرک‌سازی تا ۵۰۰ درصد افزایش یافته و حتی به حدود ۱۱۰ میلیون دلار رسیده است. این افزایش بودجه نشان می‌دهد رژیم صهیونیستی اهداف و راهبرد واضح‌تری برای اجرای طرح‌های گسترده در زمینه تصرف زمین‌های فلسطینیان به‌ویژه جهت تثبیت حضور یهود طبق سیاست «تحمیل واقعیت‌های جدید» دنبال می کند.[۱۰]

رژیم صهیونیستی از یک‌سو جمعیت لازم برای پر کردن شهرهای فلسطینی مناطق اشغالی ۱۹۴۸ را ندارد و از سوی دیگر افزایش دفعی جمعیت فلسطینیان با فرض کوچ فلسطینیان ۱۹۴۸ به کرانه باختری، سیاست شهرک نشینی رژیم در این منطقه را به‌شدت تحت فشار قرار میدهد. همچنین، رژیم صهیونیستی از یکسو با چالش جمعیتی رو به رو است که آرمانهای ژئوپلیتیک آن را دچار بحران میکند و از سوی دیگر برنامه آن در کرانه باختری که بر پایه گسترش شهرکهای صهیونیستی استوار است، بدون تأمین جمعیت قابل اجرا و پیگیری نیست.[۱۱] اما با این وجود صهیونیست‌ها قصد دارند با تداوم شهرک سازی‌ها، حداقل مانع تشکیل یک دولت فلسطینی در کل کرانه باختری شوند و با کمک این شهرک سازی‌ها کرانه باختری را به قسمت‌های گوناگونی تقسیم نمایند.

۳-۲-انتقام یا نمایشی صلح جویانه

با آنکه برخی اقدام اوباما را یک انتقام از راست‌گرایان رژیم صهیونیستی و جمهوری خواهانی چون ترامپ در آستانه ترک کاخ سفید می‌نامند؛ یکی از دلایلی که برای پاسخ به اقدام بی‌نظیر اوباما داده می‌شود تلاش اوباما برای به یادگار گذاشتن اقدام صلح‌جویانه از خود پس از شکست در پرونده‌های مختلف منطقه‌ای و مذاکرات سازش در فلسطین است.

وال‌استریت ژورنال در آبان ماه ۹۵ (اکتبر ۲۰۱۶) چنین اقداماتی را از سوی اوباما پیش‌بینی نموده بود و در گزارشی تائید کرد: «اوباما در آخرین روزهای حضور در کاخ سفید احتمال دارد دست به دو اقدام بزند که کارنامه هشت ساله وی را در موضوع سازش شکست خورده باقی نگذارد. یک احتمال این است که آمریکا در شورای امنیت به عضویت کامل فلسطین رأی مثبت دهد و دومین احتمال نیز به عدم استفاده اوباما از حق وتو در قطعنامه‌های آتی ضد اسرائیلی به‌ویژه در زمینه شهرک سازی است» [۱۲]

۴-جمع‌بندی

تأکید بر تشکیل دولت فلسطینی به پایتختی قدس شرقی و تأکید بر طرح‌های صلح عربی و طرح صلح فرانسه، از اصلی‌ترین موارد مطرح شده در قطعنامه شورای امنیت است. اوباما در هشت سال ریاست جمهوری خود تا پیش از قطعنامه اخیر، اجازه تصویب هیچ قطعنامه‌ای علیه رژیم نداده بود و از این منظر رکورددار و بی‌نظیر بود؛ اما وی در روزهای پایانی دوران ریاست جمهوری‌اش قطعنامه‌ای وتو نکرد که بسیار حائز اهمیت است.

تک تک ریاست جمهوران آمریکا، اجازه تصویب شدن یا دادن رأی مثبت به قطعنامه‌های شورای امنیت علیه رژیم صهیونیستی را داده‌اند و اوباما فرصت استثنا شدن در این امر را از دست داد. هرچند وی اکنون هم با تصویب شدن تنها یک قطعنامه علیه تل‌آویو در دوران ریاست جمهوری‌اش، از این حیث رکورددار است. شاید بتوان گفت یکی از اصلی‌ترین دلایل عدم وتو این قطعنامه از سوی دولت اوباما، فشار به نتانیاهو و طیف راست‌گرای رژیم در خصوص سرعت شهرک سازی‌ها و دور شدن از طرح دو دولت است. بسیاری از آمریکایی‌ها چون دموکرات‌ها و تقریباً تمام رئیس جمهوران آمریکا، معتقدند راه حل نجات مسئله فلسطین و آنچه به سود صهیونیست‌هاست، پیگیری طرح دو دولت است.

منابع

[۱] «مصر از پیش بردن قطعنامه ضد رژیم صهیونیستی عقب نشینی کرد»، وب‌سایت خبرگزاری فارس، منتشرشده در تاریخ ۳ دی ۱۳۹۵، قابل بازیابی در پیوند زیر:

http://www.farsnews.com/13951003000211

[۲] «تصریح صحفی حول التصویت بمجلس الأمن لصالح الحق الفلسطینی» وب‌سایت رسمی جنبش حماس، منتشرشده در تاریخ ۳ دی ۱۳۹۵، قابل بازیابی در پیوند زیر:

http://hamas.ps/ar/post/6597

[۳] «نتانیاهو: به قطع‌نامه عمل نمی کنیم و در انتظار ترامپیم» وب‌سایت العالم، منتشرشده در تاریخ ۴ دی ۱۳۹۵، قابل بازیابی در پروند زیر:

http://fa.alalam.ir/news/1901767

[۴] «مصوبه شورای امنیت ضد شهرک سازی اسرائیل حاوی چه مفادی است؟»، وب‌سایت خبرگزاری فارس، منتشرشده در تاریخ ۴ دی ۱۳۹۵، قابل بازیابی در پیوند زیر:

http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=13951004000060

[۵] برای مطالعه بیشتر بنگرید به:

http://tabyincenter.ir/11337

[۶] همان

[۷] «چرا اوباما اسرائیل دوست‌ترین رئیس جمهور تاریخ آمریکاست؟» وب‌سایت خبرگزاری فارس، منتشرشده در تاریخ ۲۴ فروردین ۹۵، قابل بازیابی در پیوند زیر:

http://www.farsnews.com/13950124000020

[۸] محمد محسن فایضی، «بحران جمعیت؛ چالش اصلی دولت-ملت سازی رژیم صهیونیستی»، اندیشکده راهبردی تبیین، منتشرشده در تاریخ ۲۱ دی ۱۳۹۴، قابل بازیابی در پروند زیر:

http://tabyincenter.ir/11290

[۹] «افزایش سه برابری طرح‌های شهرک سازی اسرائیل در سرزمین‌های اشغالی» وب‌سایت خبرگزاری پرس تی وی، منتشرشده در تاریخ ۲۴ فروردین ۹۵، قابل بازیابی در پیوند زیر:

http://www.presstv.ir/DetailFa/2016/04/12/460439/Palestine-Israel-UN-President-Abbas-Netanyahu

[۱۰] «افزایش ۵۰۰ درصدی بودجه شهرک سازی» مرکز اطلاع‌رسانی فلسطین، منتشرشده در تاریخ ۱۳ مهر ۱۳۹۵، قابل بازیابی در پیوند زیر:

https://goo.gl/GN06wp

[۱۱] سید احمد موسوی، «شهرک سازی و مهندسی جمعیت در کرانه باختری»، اندیشکده راهبردی تبیین، منتشرشده در تاریخ ۲۸ مرداد ۱۳۹۵، قابل بازیابی در پیوند زیر:

http://tabyincenter.ir/12814

[۱۲] «قطعنامه‌ای برای پر کردن کارنامه خالی اوباما» وب‌سایت خبرگزاری قدس، منتشرشده در تاریخ ۴ دی ۱۳۹۵، قابل بازیابی در پیوند زیر:

http://www.qodsna.com/NewsPage.aspx?newsid=69181a

اوباما در هشت سال ریاست جمهوری خود، اجازه تصویب هیچ قطعنامه‌ای را علیه رژیم صهیونیستی نداده و از این منظر رکورددار بود؛ اما وی در روزهای پایانی دوران ریاست جمهوری‌اش، قطعنامه‌ای را وتو نکرد که بسیار حائز اهمیت است!

نشانی پایگاه اینترنتی: www.Tabyincenter.ir

شماره تماس جهت اعزام سخنران: ۰۲۱-۲۶۱۵۳۲۳۹

شبکه (کانال) اندیشکده راهبردی تبیین در تلگرام: @Tabyincenter